

Miljøstyrelsen/mst@mst.dk
Att.: Maiken Lundstad Nielsen/maini@mst.dk

Eft.:
Ida Rasmussen/idra@mst.dk

Besvarelse – "Ny redegørelse for PFAS forureninger - forsva- ret (MST Id nr.: 9703480)"

Miljøstyrelsen har den 4. april 2024 anmodet Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse om en redegørelse for PFAS-forureninger (ref. a.). Redegørelsen skal indbefatte besvarelse af følgende spørgsmål, hvor redegørelsen for udførte undersøgelser omfatter perioden 2023-2024:

- *Hvilke og hvor mange undersøgelser har FES foretaget i forbindelse med at få et overblik over brandøvelsespladser (gerne antal undersøgelser)?*

- *tilbage melding på, om øvelsen med overblikket over brandøvelsespladser på jeres arealer har ledt til et øget fokus på andre kilder til PFAS-forurening på jeres arealer?*

- *hvilken type aktiviteter er der nu også fokus på?*

Ejendomsstyrelsen registrerer løbende nye informationer om arealer, hvor der er foregået brandøvelsesaktiviteter. Registreringen omfatter såvel brandøvelsespladser med stor øvelsesaktivitet, som eksempelvis brandøvelsespladser på flyvestationer og Beredskabsstyrelsen brandøvelsespladser, som arealer med meget begrænset brandøvelsesaktivitet, som eksempelvis Molotov-kastebaner eller simpel træning i anvendelse af håndslukker i forbindelse med indkvartering af værnepligtige. Ejendomsstyrelsen har for nuværende registreret 106 sådanne arealer som brandøvelsespladser.

Siden 2013 har Ejendomsstyrelsen undersøgt brandøvelsespladser for PFAS-forurening. Undersøgelse af brandøvelsespladserne er blevet prioriteret således, at brandøvelsespladser med stor aktivitet og inden for områder med særlige drikkevandsinteresser eller indvindingsoplunde til almene vandværker er prioriteret højere end øvrige brandøvelsespladser. Ejendomsstyrelsens fokus har været at opnå robuste risikovurderinger for de brandøvelsespladser der vurderes, at kunne udgøre den største risiko over for miljøet. Ejendomsstyrelsen har således siden 2013 undersøgt en lang række brandøvelsespladser og det er styrelsens vurdering, at de brandøvelsespladser, der potentielt vil kunne udgøre den største risiko for miljøet, er undersøgt.

Ejendomsstyrelsen har siden 2021 modtaget flere undersøgelsespåbud og varsler om undersøgelsespåbud. Disse undersøgelser er naturligvis prioriteret. Det betyder derfor, at styrelsens prioritering af

Dato: 16. april 2024

Enhed: Forvaltningsafdelingen
Sagsbeh.: FES-JFS11
Sagsnr.: 2024/005516
Dok.nr.: 991802
Bilag: 2

Forsvarsministeriets
Ejendomsstyrelse
Arsenalvej 55
9800 Hjørring

Tlf.: 728 13000
Fax: 728 13005
E-mail: fes@mil.dk
www.forsvaret.dk/fes

EAN: 5798000201286
CVR: 16 28 71 80

Sagsbehandleren direkte:
Tlf.: 41 96 29 89
E-mail: fes-jfs11@mil.dk

undersøgelser er dels ud fra miljømyndighedernes påbud og dels ud fra en konkret vurdering af lokalitetens potentielle risiko for miljøet.

Miljøstyrelsen har i 2023 anmodet Ejendomsstyrelsen om, at fremsende en opgørelse over alle registrerede brandøvelsespladser. Denne opgørelse blev fremsendt den 20. februar 2023. På alle listens brandøvelsespladser udfører Ejendomsstyrelsen en orienterende forureningsundersøgelse for PFAS-forurening. Jf. Ejendomsstyrelsens handleplan for undersøgelse af brandøvelsespladser forventes der iværksat undersøgelse af alle listens brandøvelsespladser inden udgangen af 2027. Brandøvelsespladser, der er registreret senere end fremsendelsen af opgørelsen til Miljøstyrelsen, prioriteres løbende ud fra en konkret vurdering af lokalitetens potentielle risiko over for miljøet. Der er fremkommet oplysninger om yderligere 24 pladser, hvor der har været brandøvelsesaktiviteter siden fremsendes af opgørelse i februar 2023.

Ejendomsstyrelsen har i perioden 2023-2024 iværksat og afsluttet 12 undersøgelser af brandøvelsespladser. Yderligere 11 undersøgelser er under udførelse og 5 undersøgelser er planlagt til udførelse i 2024. Flere af undersøgelserne indbefatter mere end én brandøvelsesplads. En oversigt over udførte, iværksatte og planlagte undersøgelser er vedlagt som bilag 1. Herudover er der i samme periode iværksat og planlagt PFAS-undersøgelser, som ikke vedrører brandøvelsespladser.

Ejendomsstyrelsen følger og medvirker til udviklingen inden for PFAS-området og er opmærksom på, at der også er andre potentielle kilder til PFAS-forurening end brandøvelsespladser, herunder f.eks. fastinstallerede brandslukningsanlæg, visse værkstedsaktiviteter mv. Ejendomsstyrelsen har registreret en række fastinstallerede brandslukningsanlæg på tankområder, hvor der håndteres store mængder brændstof. Det vurderes, at fastinstallerede brandslukningsanlæg vil kunne udgøre en væsentlig risiko for miljøet som følge af test af anlæggene. Ejendomsstyrelsen har derfor påbegyndt undersøgelser af disse i 2023.

Siden 2021 har Ejendomsstyrelsen udført undersøgelser af PFAS i græs på bortforpagtede arealer til afgræsning eller høslæt, hvor en nærliggende brandøvelsesplads ud fra en konkret vurdering kunne have medført potentiel risiko for den bortforpagtede arealanvendelse. Den øgede fokus på PFAS-problematikken har bevirket, at Ejendomsstyrelsen i 2023 har gennemført en omfattende screening for PFAS på alle arealer, som Ejendomsstyrelsen bortforpagtede til afgræsning eller høslæt, herunder arealer, hvor der ikke er registreret en kendt potentiel kilde til PFAS-forurening. Undersøgelsen har omfattet PFAS i græs og herudover overfladevand i de tilfælde, at græssende kvæg har haft adgang hertil. Screeningen viser, at der kan påvises PFAS i et stort antal overfladevandsprøver, men ikke indhold, der overskrider Fødevarestyrelsens indikatorværdier. Der er konstateret en større variation i resultaterne fra græsprøverne, hvor der dels er en større andel prøver uden detektérbar PFAS, men også prøver, der overskrider Fødevarestyrelsens indikatorværdier. Resultaterne indikerer en vis sammenhæng mellem PFAS-indhold i græs og afstand til

kysterne, hvilket er i overensstemmelse med nyeste viden om PFAS i havet og PFAS-påvirkning af kystnære arealer via tilførsel af aerosoler. Overordnet set forekommer størstedelen af overskridelserne af Fødevarestyrelsens indikatorværdier indenfor 0-5 km fra nærmeste kyst. Der er dog også påvist PFAS i græsprøver fra arealer, der er beliggende fjernt fra kysten. Opsummering af Ejendomsstyrelsens undersøgelser er vedlagt som bilag 2.

Ejendomsstyrelsens undersøgelser viser, at PFAS forureningen på Forsvarsministeriets arealer hovedsageligt findes i grundvandet. Ejendomsstyrelsen har derfor iværksat et pilotprojekt for afværgelse af PFAS-forurening i grundvandet på Flyvestation Karup. Ved gennemførelse af pilotprojektet har Ejendomsstyrelsen ønsket at teste 3 forskellige private udbyderes anlæg til rensning af PFAS-forurenede vand i forhold til deres rensningseffektivitet, driftsudgifter og klimaftryk. I forhold til rensningseffektiviteten vil der, ud over målet om at opnå rensning af grundvandet til under gældende grænseværdier, også være fokus på at undersøge, om der i forbindelse med afværgeprocessen sker omdannelse af de 22 PFAS-forbindelser, der er omfattet af gældende grænseværdier, til andre PFAS-forbindelser, der ikke er omfattet af grænseværdien for 22 PFAS-forbindelser samt om rensningsmetoden kan fange de ultrakorte PFAS-forbindelser. Pilotprojektet er igangsat og forløber til udgangen af 2024.

Eventuelle henvendelser bedes rettet til undertegnede på mail: fes-jfs11@mil.dk eller via telefon 41 96 29 89.

Med venlig hilsen

Bjarne Hansen
geolog
Specialkonsulent i Jordforureningssektionen

Ref.:

E-mail fra Miljøstyrelsen: "Ny redegørelse for PFAS forureninger - forsvaret (MST Id nr.: 9703480)". Fremsendt til Ejendomsstyrelsen den 8. april 2024.

Bilag:

1. Oversigt over Ejendomsstyrelsens undersøgelser af PFAS-forurening på brandøvelsespladser 2023-2024 pr. 12. april 2024.
2. Resume af screening for PFAS i græs og vand, Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelsen af 11. marts 2024.

Intern fordeling:

CHES; CHFVA; CHJFS; CHMIL; MIL02.

